

Jure Justinek*, jure.justinek@czs.si

Ocena pašne sezone 2013

Leto 2013 sta zaznamovala dolgotrajna zima, ki se je končala šele v začetku aprila, in nato dobro medenje hoje tako rekoč v vseh hojevih sestojih po državi. Slab začetek – dober konec, bi lahko rekli.

V začetku leta smo čebelarji komaj čakali konec zime in hladnega vremena, vendar se je to zgodilo šele aprila. Potem je nastopila izjemno hitra in burna pomlad. Vse v naravi je nenadoma oživel in zacvetelo, čebele pa so bile po večini še prešibke, da bi lahko kar najbolje izrabile vse to obilje. V obdobju cvetenja travnikov in sadnega drevja so številni ljudje čebelarje spraševali, kje so čebele. V vsem tistem izobilju so se pravzaprav izgubile na cvetju, pa tudi dosti manj jih je bilo, ker še niso bile dovolj razvite, a je bila oprášitev kljub vsemu uspešna.

Zamujala je paša oljne ogrščice, saj je ta rastlina na območju Pomurja in v južnem delu države zacvetela šele konec aprila, po navadi pa se to zgodi približno teden dni prej. Paša je bila bolj razvojna kot gospodarsko pomembna, kajti čebele številčno še niso bile dovolj razvite, da bi lahko nabrale kar največ medičine. Točenje ogrščice je bilo podpovprečno, v slabše razvitih družinah pa se medišč niti ni izplačalo prazniti.

Robinija, ki jo pogosto napačno poimenujemo akacija, v Sloveniji uspeva na toplih legah; tako je je največ na Primorskem, v Beli krajini, na skrajnem jugu države s Halozami in v Prekmurju. Najprej zacveti na Primorskem, navadno okoli 1. maja. Lani je bilo cvetenje akacije povsod zelo obilno, cvetja je bilo toliko, da so se veje zaradi teže povešale, medenja pa ni bilo tako izdatno. Zlasti na Primorskem, kjer je akacija zacvetela okoli 6. maja, je vseskozi pihal bodisi suh jugozahodni veter, ki je sušil in dobesedno »kuril«
cvetove, bodisi severnik, zaradi katerega so bile noči prehladne, zato medenja akacije na tem območju ocenjujemo kot slabše oz. povprečno. Zaradi dolgotrajne zime tudi čebele še niso dosegle vrhunca svojega razvoja. Drugače pa je bilo v Prekmurju in drugih delih države, kjer so akacijevi sestoji. Tudi tam je akacija zacvetela nekoliko pozneje, okoli 13.–15. maja. Ker je na teh območjih marsikje pred tem cvetela oljna ogrščica, so se čebele toliko okrepile, da so lahko bolje izrabile akacijevu pašo, pa tudi vreme je bilo ugodno. Točenje je bilo dobro, saj so bila medišča po večini polna.

* vodja Opazovalno-napovedovalne službe medenja

Foto: Franc Šivic

Obilno cvetoče veje akacije

Po akacijevi paši po navadi sledi medenja v gozdu, zlasti na smreki in javorju. Najpomembnejši povzročitelj medenja na smreki je mali smrekov kapar, vendar se ta, podobno kot leta 2012, tudi lani ni razvil do te mere, da bi čebelam omogočal pašo. Vreme pa je očitno godilo ušem, ki so se v velikem številu pojavile na smreki, javorju in drugih rastlinah ter do lipove in kostanjeve paše čebelam omogočale solidno pašo. Pozneje so se uši razvile tudi na drugih rastlinskih vrstah in izločale mano, ta mana pa se je strjevala že v satju. To se je dogajalo na Štajerskem, Dolenjskem, v Beli krajini ter ponekod na Gorenjskem.

Okoli 20. junija se je v večjem delu države začela paša na lipi in kostanju, na Primorskem pa že nekoliko prej. Lipovo in kostanjevo pašo ocenjujemo kot povprečno, tudi vreme je bilo v obdobju cvetenja dokaj ugodno. Izjema je le območje Gorenjske, kjer je bilo v tem obdobju razmeroma hladno, tako da je lipa slabo medila. Žal pa smo lani opazili, da se je kostanjeva šiškarica iz Primorske že razširila v celinski del države, saj smo jo opazili povsod, razen v Halozah in na Goričkem, kjer pa jo, žal, že lahko pričakujemo v tem letu. Kolikšna je škoda in kaj to pomeni za medenja kostanja, še ni dobro znano, vsekakor pa ne obeta dobrega.

Nenavadno hitro se je lani pojavila paša na hoji, najprej že 10. junija na Krimu, pozneje pa se je razširila tako rekoč v vse večje hojeve sestoj po državi. Medenja hoje smo sicer pričakovali in napovedali, saj so bili obeti za to dobri. Hoja je medila še prvi

Množičen razvoj zelene hojveve uši je lani povzročil obilno medenje hoje.

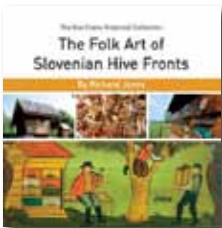
teden avgusta, torej približno 60 dni. Zanesljivo lahko trdimo, da je bila ta naravna danost, ki se ne pojavlja vsako leto, preslabo izrabljena. Na podlagi poslanih poročil o izvajanju pašnih redov so čebelarji na hojevo pašo pripeljali 7470 čebeljih družin ali 188 prevoznih enot. Ob tako obilnem medenju bi se tudi čebelarju, ki čebelarji na stalnem mestu, splačalo čebele prepeljati v gozd. V dnevih z ugodnim vremenom so bili donosi tudi več kot 5 kg na panj. Kjer koli smo otrsli kakšno vejo jelke, so se z nje usule zelene hojveve ušice vseh starosti.

Pri tako velikih donosih in dolgotrajnem medenju moramo premisliti tudi o prostornini panja in številu čebel v družini. V obdobju dobrega medenja morajo imeti čebele na voljo dovolj praznega satja za odlaganje medicidine oz. mane, matica pa dovolj prostora za nemoteno zaleganje. Dogajalo pa se je, da so čebele na nekaterih območjih zelo hitro napolnile medišča, zato so med nanosile tudi v plodišča in s tem blokirale matico. Če se nam je zgodilo to, smo zaradi premajhnega prostora v panju izgubili del medu, poleg tega pa je bila matica omejena, zato je bilo manj tudi zalege in posledično manj čebel. Čebelarji, ki čebelarijo v panjih, katerih prostornino lahko poljubno povečujejo, teh težav niso imeli, njihova bera pa je bila na koncu občutno večja. Količina pridelanega medu ni vedno odvisna od števila čebeljih družin, temveč največkrat od primerno velikega panja in zadostnega števila pašnih čebel.

Na splošno lahko rečemo, da je bilo medenje v sezoni 2013 dobro, koliko ga je kdo izrabil, pa je drugo vprašanje. Čez zimo imamo čas, da zadeve analiziramo ter sprejmemo odločitve in ukrepe za prihodnjo sezono. Staro leto se je končalo in začenja se novo. Naj bo srečno, zdravo in medeno! ■

S KNJIŽNE POLICE

Richard Jones: Ljudska umetnost na slovenskih panjskih končnicah

International Bee Research Association, Treforest 2013, 84 strani ISBN 9780860982760

Sredi lanskega novembra je v Veliki Britaniji izšla lična nova knjiga o panjskih

končnicah z naslovom »Ljudska umetnost na slovenskih panjskih končnicah« (The Folk Art of Slovenian Hive Fronts) izpod peresa g. Richarda Jonesa, urednika znane revije BEE WORLD in nekdanjega direktorja Mednarodnega združenja za raziskave čebel s kratico IBRA. Delo obsega 84 strani, v njej pa je predstavljenih 50 najbolj tipičnih panjskih končnic, ki so vsebinsko razdeljene po temah od Stare do Nove zaveze, folklore, vsakdanjega kmečkega življenja, zgodovinskih dogodkov ter različnih smešnih in satiričnih prizorov. Fotografije so reprodukcije kopij panjskih končnic, ki jih je pred leti v radovljiškem čebelarskem muzeju kupila zdaj že pokojna dr. Eva Crane, znana raziskovalka svetovne čebelarske zgodovine. Prvi del knjige

je posvečen slovenskemu čebelarstvu v preteklosti in sedanjosti, še zlasti vprašanjema, kako in zakaj so nastale panjske končnice, ki so tipične samo za tisti košček sveta, ki ga dandanes imenujemo Slovenija. V tem delu so tudi fotografije starih in sodobnih slovenskih čebelnjakov s poslikanimi panji. V drugem delu je na vsaki strani fotografija posamezne končnice in pod njo razlaga njene vsebine.

Izid te lepe publikacije je finančno podprla fundacija dr. Eve Crane (The Eva Crane Trust), katere upravljanje je zaupano g. Jonesu. Prepričan sem, da bo knjiga pomembno prispevala k še boljšemu poznavanju slovenskega čebelarstva v angleško govorečih delih sveta in k še večji prepoznavnosti naše domovine v svetu.

Kot soavtor sem v darilo prejel tri izvode, eden izmed teh pa je že na policah Čebelarske knjižnice Janeza Goličnika na Brdu pri Lukovici in tako na vpogled vsem, ki jih knjiga zanima. ■ **Franc Šivic**

Knjigo lahko kupite s 25 % popustom v spletni trgovini IBRA. Cena: 13,16 GBP. Popust uveljavite z vnosom kode: »SLOVENIA14« ob koncu spletnega nakupa.